

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Факультет економіки та бізнес-адміністрування
 Кафедра економіки та бізнес-технологій

УЗГОДЖЕНО

Декан ФЕБА

 Сергій СМЕРІЧЕВСЬКИЙ

«__» _____ 2022р

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

 Анатолій ПОЛУХІН

«28» 12 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Соціальна відповідальність в авіації»

Освітньо-професійна програма: «Митна та біржова справа»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність»

Форма навчання	Сем.	Усього (год./кредиті в ECTS)	ЛКЦ	ПР. З.	Л. З.	СРС	ДЗ / РГР /К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	4	105/3,5	17	34	-	54	(2) ДЗ- 4с.	-	Диф. залік 4с.
Заочна	4,5	105/3,5	6	6	-	93	(2) К.р.-5с.	-	Диф. залік 5с.

Індекс: НБ-6-076 -3/21 – 2.1.15

Індекс: НБ-6-076-3з/21 – 2.1.15

СМЯ НАУ РП 11.01.05-2022

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність в авіації»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 2 з 11	

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність в авіації»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 2 з 16	

Робочу програму навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність в авіації» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Митна та біржова справа», навчальних та робочих навчальних планів № НБ-6-076-3/21, № РБ-6-076-3/22, № НБ-6-076-3з/21, №РБ-6-076-3з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:
доцент кафедри економіки та
бізнес-технологій, к.е.н., доц.

Людмила ДОЛГОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми, «Митна та біржова справа» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» - кафедри економіки та бізнес-технологій, протокол № 9 від «12» 08 2022р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Митна та біржова справа»

Оксана ЧУМАК

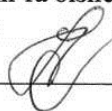
Завідувач кафедри

Оксана ЧУМАК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № від «1» 08 2022 р.

Голова НМРР

Анатолій ТОФАНЧУК

Рівень документа – 36

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	6
2.3. Тематичний план	8
2.4. Домашня робота / Контрольна (домашня) робота (ЗФН).....	8
2.5. Перелік питань для підготовки до до підсумкової контрольної роботи.....	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих здобувачем знань та вмінь.....	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність в авіації» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни

Місце: дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в області економіки, підприємництва та бізнес-технологій. Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку соціальної відповідальності в авіації. Навчальна дисципліна є сполучною ланкою між дисциплінами ОПП, які забезпечують складову теоретичної підготовки, та дисциплінами ОПП прикладної спрямованості.

Метою навчальної дисципліни у здобувачів вищої освіти, які навчаються на освітньо-професійній програмі є формування у здобувачів вищої освіти в основному фахових компетентностей з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, пов'язаних з соціальною відповідальністю бізнесу, досягнення ними програмних результатів навчання (зокрема, в сукупності з іншими освітніми компонентами), на основі яких формується профіль сучасного фахівця у галузі управління та адміністрування у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування у здобувачів вищої освіти комплексу знань, вмінь та навичок з використання теоретичних основ у галузі управління та адміністрування для впровадження стратегії соціальної відповідальності в авіації учасниками економічних відносин у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Такий підхід дозволить інтегрувати в управлінські рішення передовий досвід поєднання приватних та суспільних інтересів на шляху підвищення конкурентоспроможності;

- вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства;

- досягнення здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання та здобуття ними компетентностей, пов'язаних із впровадження принципів соціальної відповідальності в життя суспільства, його правових та економічних інституцій; формування в них, у сукупності з іншими освітніми компонентами освітньо-професійної програми, здатності до розробки та реалізації соціальних програм на підприємствах.

1.2. Які результати навчання дає можливість досягти навчальна дисципліна.

В результаті вивчення даної навчальної дисципліни здобувач повинен набути таких результатів навчання (в сукупності з іншими освітніми компонентами):

Вміти застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур (ПРН 8).

Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави (ПРН 9).

Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур (ПРН 13).

Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності (ПРН 14).

1.3. Які компетентності дає можливість здобути навчальна дисципліна.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен набути таких компетентностей (в сукупності з іншими освітніми компонентами):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК 1).

Здатність до збереження навколишнього середовища (ЗК 9).

Здатність діяти відповідально та свідомо (ЗК 10).

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11).

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій та ведення здорового способу життя (ЗК 12).

Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур (ФК 4).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Соціальна відповідальність бізнесу» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Соціально-ринкові комунікації», «Філософія» та є базою для вивчення дисципліни: «Стратегічне управління діяльністю підприємницьких структур».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модулю № 1 «Теоретичні та практичні аспекти соціальної відповідальності в авіації», засвоєння якого передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля № 1 «Теоретичні та практичні аспекти соціальної відповідальності в авіації».

Інтегровані вимоги модуля № 1.

Знати:

- сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;
- механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;
- моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- фактори ефективності функціонування інструментів корпоративної соціальної відповідальності; показники та методику оцінювання соціальної відповідальності;
- напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності, спрямованості посилення соціальної відповідальності суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;
- стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.

Уміти:

- формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю.
- визначати моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- здійснювати моніторинг корпоративної соціальної відповідальності; визначати показники та методику оцінювання соціальної відповідальності;
- розрахувати рівень соціальної відповідальності підприємства на основі методики розрахунку інтегрального індексу соціальної відповідальності;
- складати форми нефінансового звіту для підприємницьких, торговельних та біржових структур за трьома напрямками (економіка, екологія, соціальна політика);
- розробляти напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- розробляти заходи посилення соціальної відповідальності суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;
- здійснювати аналіз факторів ефективності функціонування інструментів корпоративної соціальної відповідальності в управлінні організацією; оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 1. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності підприємств авіаційної галузі України.

Наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності, соціальна відповідальність у системі сталого розвитку, види соціальної відповідальності, підстави соціальної відповідальності. Принципи соціальної відповідальності.

Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.

Сутність та параметри розвитку соціальної відповідальності людини. Соціальна відповідальність держави. Соціальна держава. Соціальна відповідальність відносин бізнесу з територіальними громадами.

Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління авіаційного підприємства.

Історія становлення та розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Сутність концепції корпоративна соціальна відповідальність. Організація діяльності з соціальної відповідальності підприємства. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 4. Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності.

Корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі. Міжнародне законодавче регулювання трудових відносин на основі соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). Забезпечення достойної праці у системі КСВ. Корпоративне громадянство.

Тема 5. Формування відносин організації із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.

Складові зовнішньої відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу у розрізі об'єктів відповідальності. Новітні інструменти стратегічної корпоративної філантропії. Соціально відповідальний маркетинг. Відповідальність компаній щодо партнерів по бізнесу.

Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності авіабізнесу.

Сутність екологічної відповідальності. Еволюція концепцій екологічної відповідальності. Елементи екологічної відповідальності бізнесу. Досвід реалізації принципів екологічної відповідальності. Шляхи посилення екологічної відповідальності.

Тема 7. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності підприємств авіаційної галузі України та оцінка її ефективності.

Нефінансова звітність як інструмент розвитку соціальної відповідальності підприємства. Стандарти і процес підготовки нефінансового звіту. Нефінансова звітність у світі та в Україні. Фактори ефективності функціонування інструментів КСВ в управлінні організацією. Рівні і показники соціальної відповідальності бізнесу.

Тема 8. Стратегія розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Формування програми соціальної відповідальності бізнесу. Зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні. Активізація діяльності підприємств щодо розвитку соціально відповідального бізнесу. Напрямки державної політики сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Мета, завдання і цілі Стратегії сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2030 р.

2.3. Тематичний план.

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Теоретичні та практичні аспекти соціальної відповідальності в авіації»										
1.1	Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності підприємств авіаційної галузі України	4 семестр				4 семестр				
		12	2	2 2	6	7	-	-	7	
1.2	Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	12	2	2 2	6	9	2	-	7	
1.3	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління авіаційного підприємства	12	2	2 2	6	7	-	-	7	
1.4	Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності	12	2	2 2	6	7	-	-	7	
1.5	Формування відносин організації із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	12	2	2 2	6	5 семестр				
						13	2	2	9	
1.6	Екологічна компонента соціальної відповідальності авіабізнесу	12	2	2 2	6	12	-	2	10	
1.7	Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності підприємств авіаційної галузі України та оцінка її ефективності	12	2	2 2	6	11	2	-	10	
1.8	Стратегія розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні	12	2 1	2 2	5	12	-	1	11	
1.9	Модульна контрольна робота № 1	9	-	2	7	-	-	-	-	
1.10	Домашнє завдання / Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	16	-	-	16	16	-	-	16	
1.11	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	10	-	1	9	
Усього за модулем №1		105	17	34	54	105	6	6	93	
Усього за навчальною дисципліною		105	17	34	54	105	6	6	93	

2.4. Домашнє завдання / контрольна (домашня) робота

Метою домашньої / контрольної (домашньої) роботи для здобувачів вищої освіти ЗФН є встановлення поточного рівня відповідності опанованих ними під час самостійної роботи результатів навчання програмним результатам навчання, визначеним для даної дисципліни освітньо-професійною програмою.

Завдання для виконання розробляються автором робочої програми у співпраці (зокрема, співавторстві) з науково-педагогічними працівниками, які забезпечують викладання навчальних дисциплін, що пов'язані з даною дисципліною

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність в авіації»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 9 з 11	

міждисциплінарними зв'язками. Відповідні навчально-методичні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри, своєчасно індивідуально доводяться до відома здобувачів вищої освіти, виконуються відповідно до методичних рекомендацій.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Питання та зміст завдань для підготовки до до підсумкової контрольної роботи відповідають змісту лекцій, а також питанням та завданням для самоопрацювання, зазначеним наприкінці кожної лекції конспекту лекцій навчальної дисципліни. Перелік питань та зміст завдань для підготовки до заліку затверджується на засіданні випускової кафедри та своєчасно доноситься до відома здобувачів вищої освіти.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання.

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: методи проблемно-розвиваючого навчання (діалогічний, евристичний, дослідницький, програмований метод); інтерактивні методи навчання (метод групової роботи, дискусії, метод проектів).

3.2. Рекомендована література.

Базова література

3.2.1. Балуєва О. В., Боднарук О. В. Соціальна відповідальність: навчальний посібник. Маріуполь: ДонДУУ, 2017. 284 с.

3.2.2. Боголюбов В. М., Клименко М.О. та ін. Стратегія сталого розвитку: підручник; за ред. проф. Боголюбова В. М. К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с.

3.2.3. Гусева О. Ю., Воскобоева О. Ю., Хлевицька Т. Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.

3.2.4. Золотарьова О.В. Соціальна відповідальність: Конспект лекцій / О.В. Золотарьова, В.К. Лебедева. Дніпро: НМетАУ, 2018. 175 с.

3.2.5. Практики КСВ в Україні 2019 / за ред. М. Саприкіної. Центр «Розвиток КСВ». Київ, 2019. 152 с.

3.2.6. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / Н.М. Сіренко, Т.І. Лункіна, А.В. Бурковська. Миколаїв : МНАУ, 2021. 216 с.

Допоміжна література

3.2.7. Буй Ю. В., Антонюк К. І. Розбудова інституціональної інфраструктури підтримки соціальних інновацій для забезпечення сталого розвитку регіону. Регіональна економіка. 2019. №2. С. 67-78.

3.2.8. Долгова Л. І., Дорошук Р. І. «Зелена» економіка як новий глобальний напрям сталого розвитку суспільства //Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток економіки та бізнеса-дміністрування: наукові течії та рішення» [Електронний ресурс]. Київ, НАУ, 21 жовтня 2021 р. С.35-37.

3.2.9. Маматова Т. В. Інноваційні інструменти забезпечення сталого суспільного розвитку в умовах економіки знань: навчальний посібник у слайдах. Дніпро: ГРАНІ, 2018. 220 с.

3.2.10. Скоробогатова Н.Є. Концептуальні засади формування сталого розвитку суспільства в контексті Індустрії 4.0. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2019. С. 388-400.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність в авіації»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 10 з 11	

3.2.11. Yakushyk, L. Chervinskaya, T.Chervinskaya, O. Chumak., M. Kovalskyi Actualization of extra-economic factors of information society in new economy system of state, regions and entrepreneurial structures Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice 2019.-Vol. 5(40).-p.506–513. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v5i40.245206>

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. URL: <http://kbs.org.ua/index.php?get=14&id=5817>.

3.3.2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 року № 5/2015 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

3.3.3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>

3.3.4. SDG Compass: посібник для досягнення Цілей Сталого Розвитку в сфері бізнесу. URL: http://SDG_Compass_Guide_Ukr.pdf

3.3.5. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

3.3.6. <http://www.ukrstat.gov.ua/> – сайт Державної служби статистики України.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧЕМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної здобувачем навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1.

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	Модуль №1	
	4 семестр	5 семестр
Відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях	30	25
Відповіді на тестові завдання, розв’язок задач	40	25
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи студент має набрати не менше</i>	<i>48 балів</i>	-
Домашнє завдання	2×10 = 20	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	10	-
Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	2×10 = 20
Підсумкова семестрова залікова контрольна робота ЗФН	-	30
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність в авіації»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-05-2022
		стор. 11 з 11	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 3).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. В випадку **диференційованого заліку** підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 5).

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо.**

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.